

Alin Ozinian: Bitmeyen sadakat ispatı ve yeni Ermeni Patriği

Posted on 23/01/2020

Aralık ayında yapılan devlet atamasına benzer bir seçim sonrası, tek rakibi Başpiskopos Ateşyan'a azımsanmayacak bir fark atarak Türkiye Ermenileri 85. Patriği seçilen Sahak Piskopos Maşalyan, seçimin hemen ardından gazetelere tartışmalara yol açan demeçler verdi. Ocak ayının ilk haftası Akşam gazetesine verdiği söyleşi ise Ermeniler arasında şaşkınlığa ve kızgınlığa sebep oldu.

Maşalyan'ın rakibi, seçim yapılmaması için devletin hızlıca icat ettiği "Patrik Vekili" sıfatıyla görevini sürdüren Aram Ateşyan'ın da geçmişte benzer söylemleri rahatsızlık yaratmıştı. Ama yalan yok, Ateşyan daha iyi idare edebilmişti durumu.

Maşalyan'ın oturduğu koltuğun sorumluluğu hakkında yeterince bilgisi, Türkiye'nin sorunlu siyasi ortamında uygulamayı planladığı olası bir siyaseti olmadığını varsaysak bile, en azından geçmiş hataları tekrar etmekten imtina edebilir, Ermenileri "gelen gideni aratır" haletiruhiyesine teslim etmemeyi akıl edebilirdi.

Maşalyan, Akşam gazetesine manşet olduğu söyleşide tartışmalara sebep olan iki temel şey söyledi: İlki Ermenilerin Türkiye'deki en rahat dönemlerinin AKP dönemi olduğu, diğeri ise Ermeni Diasporası'nın Türkiye'deki Ermeniler ile bir ilgisi olmadığı ve Diaspora'nın "100 yıl öncesinde kalan konulara" takılıp negatif bir toplum bilinci oluşturduğuydu.

Devletin diğer adayların hakkının gasp ederek dayattığı "iki adaylı seçime" girerek iki aday da öncelikle Ermeni toplumuna yapılan devlet müdahalesine ses çıkarmadıklarını ve bu baskıyla barışık olduklarını ispatladılar.

Seçimi kazandıktan sonra Maşalyan'ın oturduğu koltukta çok belirgin bir meşruiyet sorunu oluştu. Gücünü ve mevkisini halkına değil devletine borçlu olduğu düşüncesi hızla minnet duygusuna dönüştü. Patrik seçim sonuçları belli olur olmaz, seçmeninden önce Erdoğan'a ve Soylu'ya teşekkür etti. Yaptığında bir tuhafılık, bir yanlışlık, bir yamukluk olduğunu düşünmeden ya da "atı alan Üsküdar'ı geçti" vurdumduymazlığı ile yaptı bunu.

Seçim süreci, ABD'de kabul edilen Etmeni Soykırımı Tasarıları'na denk gelince eski alışkanlıklar gereği mikrofonu kapan, çiçeği burnunda Patrik'e koştı. Kim bilir belki öncesinde bir yerlerden telefon edilip "Sayın Patrik, lütfen barış mesajları verin, diasporanın bu kötü oyununa alet olmadığınızı kamuoyuna iyice anlatın" ricası yapılmıştı.

Takdir edersiniz ki, Türkiye şartlarında hiç kolay değil böyle makamlarda oturabilmek. Kıvrak bir zekâ, irade, özveri ve biraz da yürek gerekiyor. Maşalyan ilk sınavında çuvalladı.

Belirtmekte yarar var, geçmişte olduğu gibi bu çalkantılı siyasi dönemde de Ermeni Patriği Türkiye devleti ve hükümeti ile iyi ilişkiler geliştirmeye çalışmalı. Devletten ürkmesi, diken üstünde olması da normal. Bu ilişkilerdeki ustalık sağlıklı ilişkiler geliştirmek, hatta yeri gelince susmak ama özünde kendini, değerlerini koruyabilmek.

Belki de Maşalyan devlete ve AKP'ye olan borcunu böyle ödedi; güçlü adayların seçimden alınması ve kendi atanmasının karşılığında Ermeniler konusunda Türk devlet tezlerini oturduğu yüksek makamdan tüm Ermeni cemaatinin fikriymiş gibi basına aktardı.

Bu sadakat ispatını devlete has bir dille, alışılmış tezlerle, rahatsızlık veren bir çıplaklıkla yaptı.

Ermenilerin Türkiye'deki tek resmi temsilcisi olarak Patrikler geçmişte böyle sorular sorulduğunda "Ben din adamıyım, siyasete karışmam" mealinde sözler sarf edebilmiş, konuyu kapatabilmişlerdi. Fakat Maşalyan susamadı. Konuşma zorunluluğu hissetti, tüm

hoşa gidecekleri, makbul olmak için tüm gerekenleri bir bir sıraladı...

25 Ekim’de “Yerli ve Milli Ermeni Patriği seçilse ne olur, seçilmese ne olur!” başlıklı yazıda Ermeni cemaati adil bir seçim sonucu Patrik’ini seçemeyecek, atanan kukla bir Patrik’e mahkûm edilecekse, 12 yıl sonra yeni bir seçim yapılmasının pek anlamı ve heyecanı olmadığını, önemli olanın Patriklik makamının doldurulması değil, hak gaspının önünde durulması olduğunu yazmıştım.

Hak gaspının önünde durulmadı, seçim talimatnamesine itiraz hakkı olduğu halde edilmedi ve beklenen gibi “milli ve yerli” bir Patrik’e sahip oldu Ermeni Cemaati.

Patrik’in Diaspora ile ilgili dile getirdiği devlet tezleri AKP döneminin tezleri değil. Türk devletin, 1965’de tüm dünyada büyük mitingler ile anılan Ermeni Soykırımı’nın 50. yılı ile geliştirmeye başladığı inkâr politikasının omurgası bu sözler.

Oysa yıllar sonra, AKP’nin ilk yıllarda, Ermeniler gerçekten biraz nefes almış, “Ermeni’yim” demekten eskisi kadar çekinmemeye başlamışlardı. Hükümetin fark yaratan politikalarından da yararlanılarak Diaspora Türkiye’ye anlatılmaya, tanıtılmaya çalışıldı. “Bu Diaspora, Ermenistan’ın değil Türkiye’nindir, sürülmeden kesilmeden bu insanlar Osmanlı tebaasıydı” denildi. Ermenileri; fakir Ermenistanlılar, kötü Diasporalılar, makbul ama yeri gelince şüpheli Türkiye Ermenileri olarak ayrıştırmamanın, bu doğrultuda siyaset geliştirmenin doğru olmadığı dillendirildi.

Türkiye’nin ceberut basının da yardımı ile ayırdığı, birbirine düşman etmeye çalıştığı Ermeni toplumlarının hiçbirinin yekpare olmadığı anlatıldı.

Maşalyan’ın sözlerine bakarsak bugüne kadar arpa boyu yol gidilmemiş, AKP o dönem onayladığı bu sözleri, “onlar bizim insanımız” yaklaşımını ne kendisine ne de “devlete” kabul ettirememiş. Dahası patrikler bile devlet ağzı ile konuşmaya başlamış...

Şeytanlaştırılan Ermeni Diasporası'nın, evinden, yurdundan sürülmüş Anadolu Ermeniler olduğunu ilk günden beri kabul etmek istemiyorlar; çünkü onların torunlarının bir kısmı yaşananların, yapılan yanlışların kabul edilmesini, konunun üstünün kapatılmaması için uğraşıyorlar. Bizzat uğraşanlar sayıca çok az ama hepsi Türkiye devletinin, İttihatçıların suçunu kabul etmesini istiyor.

Sanıldığı kadar gerçekten kopuk değil Diaspora, misal kendileri ile aralarında hiçbir bağ görmeyen Maşalyan'a bile tepkileri yumuşak: "Büyük baskı altında, biliyoruz" diyorlar.

Ermeni Diasporası'nın Türkiye'deki Ermenilerin kardeşleri, akrabaları olduğunu uzun uzun anlatarak Maşalyan'ın sözlerini çürütmeye gerek yok. İstanbul'da yaşayan Ermeni ailelerinin yurtdışında akrabası olmayı neredeyse yok, bu gizli bir bilgi değil.

Hatırlatmakta yarar var, Diaspora sadece 1915 sonrası Türkiye'den gidenlerden oluşmuyor, bunun öncesi olduğu gibi sonrası da var. Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları, 80 ihtilali, Ermenilerin yine Türkiye'den göçmelerine sebep oldu. Son yıllarda Türkiye gençliğinin bir kısmı gibi, Ermeni gençler de yurt dışında yaşama hayallerini gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Kısaca 1915 ile sınırlı, sadece o dönemde inşa olmuş bir Diaspora yok. Çok katmanlı, dinamik, değişen, dönüşen bir Ermeni Diasporası'ndan bahsediyoruz.

Diaspora'nın "100 yıl öncesinde kalmış olduğu" iddiası, hastalıklı iması da oldukça mantık dışı. Türkiye Ermenilerinin büyük çoğunluğu mecburiyetten, daha rahat ve görece güvenli yaşamak için hafızalarını silmeyi, silmeseler bile hafızayı sessize almayı seçiyorlar. Bu toprakların insanı onlar, doğru söyleyenin dokuz köyden kovulacağını biliyor artık yeni bir köyle uğraşmak istemiyor, bu gönüllü vurdumduymazlığa yelken açıyor, üç maymunu oynuyorlar. Tek bir arzuları var sorunsuz yaşamak, huzurla ölmek bu topraklarda.

Bu arzuda bence bir sorun yok, herkes yaşamını şekillendirmekte ve anlamlandırmakta özgür olmalı. Sorun kendileri gibi susmayı, adalet peşinde koşanı suçlamak, onlara

takıntılı muamelesi yapmak.

Düşünsenize yaşadığınız ülkede özgür olabiliyor, size yapılanları konuşabiliyor, adalet talep edebiliyorsunuz. Bu durumda mezarsız akrabalarınızın, yalınayak evlerini terk eden ninelerinizin hak etmedikleri acılar, maddi ve manevi kayıplarınız ve hala silinmek istenen geçmişiniz için sesinizi yükseltmez miydiniz? Bunun neresi tuhaf, neresi maraz?

Kilisedeki vaazlarda oldukça önemli yer tutar affedebilmek. “Affet ki affedilesin” der Hristiyan öğretisi. Kin tutmamayı öğütler. Belki artık vaazlar da değişir, Sayın Maşalyan vaazlarında affetmeyi değil unutmayı öğütler cemaate...

Kaynak: ahvalnews